

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมไทยและสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้เกิดสภาพการณ์ใหม่ที่เรียกว่า “ยุคโลกาภิวัตน์” เป็นยุคที่ผู้คนสามารถหาข่าวสารความรู้ ติดต่อสื่อสาร เรียนรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็วและง่ายขึ้น สื่อมวลชนเข้ามามีอิทธิพลในการสื่อสารของผู้คนมากกว่าสื่อบุคคล มีการให้ข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจนเกิดเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร เป็นเหตุให้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนและความมั่นคงของระบบต่าง ๆ ในสังคม ผู้คนต้องเผชิญกับชีวิตประจำวันที่ซับซ้อน เร่งรีบ ค่อสู้กับปัญหาของตนเอง ครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น ทั้งปัญหาความยากจน ไม่มีงานทำ อาชญากรรม การแสวงหาทรัพยากรอย่างไม่มีขอบเขตจำกัดจนทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม โดยเฉพาะในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต มีความอ่อนไหวทางจิตใจได้ง่าย อันอาจเป็นสาเหตุผลักดันให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท เก็บตัว คิดยาเสพติด ไม่สนใจเรียน ฟุ้งเฟ้อกับสิ่งของราคาแพง สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการขาดความพร้อม และความสามารถที่จะคิด ตัดสินใจ แยกแยะ เลือกรับและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล มีความถูกต้องและเหมาะสม เป็นเหตุให้เกิดภาวะวิกฤตส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ปัญหาในภาพรวมดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าถึงแม้สังคมจะพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปเพียงใดก็ตาม แต่ผู้คนก็ไม่สามารถปรับตัวเผชิญกับความซับซ้อนและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ การจัดระบบชีวิตและสังคมให้ดำเนินไปได้อย่างปกติสุขนั้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขและเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาคน เพราะในโลกยุคใหม่ การแข่งขันขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของคนในชาติ การพัฒนาคนจึงเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ ถึงแม้ประเทศมีทรัพยากรจำกัด แต่คนมีคุณภาพสูงก็สามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วมั่นคง ตรงกันข้ามกับประเทศที่อุดมด้วยทรัพยากรธรรมชาติ แต่คนมีคุณภาพต่ำกลับต้องตกอยู่ในความขัดแย้ง ความยากจนและด้อยค่า ฉะนั้นการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนก็คือ ครู

โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งจะเติบโตเป็นกำลังของชาติต่อไปในอนาคต (ฉวีวรรณ กินวงศ์ และ เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2544, [Online]. Available : <http://www.grad.nu.ac.th/present/present9.doc>) การพัฒนาคนจึงต้องดำเนินการอย่างดีให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปเพื่อพัฒนาสังคม และพัฒนาโลก การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก (โกวิท ประวาลพุกษ์, 2534, หน้า 1) โดยเฉพาะเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (รุ่ง แก้วแดง, 2543, หน้า ๑) คุณภาพและประสิทธิภาพ ครูจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาคน เพราะครูเป็นผู้ที่มีหน้าที่หลักในการอบรมสั่งสอน ให้นักเรียนเป็นคนดี ประพฤติชอบ เป็นผู้พร้อมทั้งสติปัญญาที่จะแก้ไขและปรับตัวให้เข้ากับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ อย่างเหมาะสม การที่ครูจะประกอบภารกิจอันสำคัญยิ่งดังกล่าว อย่างสมบูรณ์ได้ ครูจะต้องเป็นผู้มีสมรรถภาพเพียงพอ ทั้งในด้านความรู้ความสามารถและ คุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการสอนตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ (ประสาร มาลากุล และ คนอื่น ๆ , 2532, หน้า 32)

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความมุ่งหวังของสังคม แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีปณิธานมุ่งมั่นในการ พัฒนาการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน ทั้งด้านจิตใจ สังคม สติปัญญา สุขภาพพลานามัย และการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้คนในชาติมีนิสัยรักการพัฒนาค้นคว้า มีหลักศาสนาเป็นครรลองชีวิต มีจิตสำนึกในความเป็นไทย ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาที่สมดุลยั่งยืนของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ตลอดจนมนุษยชาติในประชาคมโลก โดยภารกิจที่สำคัญคือ การพัฒนาคนซึ่ง สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการ ศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, [Online]. Available : <http://www.moe.go.th/main2/project/p1.htm>) สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้ผู้เรียนสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาท และหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในวิชาสามัญ และวิทยาการเทคโนโลยีต่าง ๆ รักษาสุขภาพ อนามัยของตนเองและชุมชน แก้ปัญหาชุมชน มีทักษะการจัดการ เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งความภูมิใจในความเป็นไทย อนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากร ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม ของไทย (กรมวิชาการ, 2533) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน

วิชาสังคมศึกษา คือ การเตรียมพลเมืองที่ดีที่รู้จักวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเลือกแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ชุมชน และสังคม

จังหวัดชลบุรีจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกที่ได้รับการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้คนและสังคม การได้รับการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ความเข้าใจ กระบวนการปัญหาและภาวะที่เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้คนต้องได้รับการปลูกฝังความคิดจิตสำนึกและฝึกทักษะที่จำเป็นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (โกสินทร์ รังสยาพันธ์, 2536, หน้า 32-33) ครูสังคมศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่น ตลอดจนสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตน และปฏิบัติการหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเท่าที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าไม่สอดคล้องกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมของการดำรงชีวิต ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพราะว่าการสอนจะเน้นแต่ทฤษฎีและความรู้ จึงทำให้ผู้เรียนขาดกระบวนการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจากครุมีกระบวนการสอนไม่เหมาะสม (พะยอม แก้วกำเนิด, 2532, หน้า 4)

จากงานวิจัยของกรมวิชาการ (2538, หน้า 6-9, 56, 57, 73, 75, และ 79) ในเรื่องการประเมินผลการให้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงกระบวนการ สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา พบว่า ครูไม่มีเวลาทำแผนการสอนเนื่องจากมีคาบสอนมากโดยเฉลี่ย 20 คาบต่อสัปดาห์ มีความเข้าใจในการเขียนจุดประสงค์หลักสูตรยังไม่ชัดเจน อีกทั้งเวลา สถานที่ สื่อ และจำนวนผู้เรียนที่มากขึ้นไม่เอื้อต่อการทำกิจกรรม สอดคล้องกับ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2544, หน้า 69-71) ที่สรุปปัญหาการศึกษาในรอบปี 2541 พบว่า ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นบางส่วนยังขาดทักษะในการเรียบเรียงความคิด การสื่อความ การอ่าน เขียน ไม่ได้มาตรฐานการศึกษาในระดับนี้ และส่วนใหญ่ยังไม่รู้ว่าตนเองมีความต้องการ ความสนใจ หรือความถนัดในด้านใด ทั้งยังไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งเน้นการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทำให้ละเลยเนื้อหาความรู้ การฝึกทักษะและประสบการณ์บางส่วนที่ควรจะได้รับ ทำให้มีพื้นฐาน

ความรู้ไม่ได้มาครฐานสำหรับการเรียนในระดับอุดมศึกษา กระบวนการเรียนการสอนยังเน้นความจำมากกว่าการฝึกฝนให้เกิดทักษะ หรือการศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่นกับกับ รุ่ง แก้วแดง (2543, หน้า 138-139) ที่กล่าวว่า ในการเตรียมเนื้อหาที่จะสอน ครูไม่สนใจความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเน้นการสอนให้ท่องจำเป็นส่วนใหญ่และเน้นการสอนของครูมากกว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง สอนเป็นกลุ่มใหญ่โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนการวัดผลการเรียนโดยการสอบวัดความจำมุ่งเก็บคะแนนเพียงอย่างเดียวไม่ได้นำผลการสอบกลับมาใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้เรียนแต่ละคน สอดคล้องกับ ทักษิณ ชินวัตร (2544, หน้า 8) ที่แสดงทัศนะว่า ครูไม่ปล่อยให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ได้เอง ยังคงเคยเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ อยู่ ฉะนั้นครูจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ได้เอง โดยครูร่วมเรียนรู้กับเด็กโดยเอาประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีอยู่มาส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ อีกมากมาย และ มนตรี จุฬาวรรณ (2543, หน้า 10, 12) ได้สรุปปัญหาเกี่ยวกับการผลิตครูไว้ว่า สถาบันผลิตครูไม่สามารถผลิตครูให้ตรงกับสาขาที่ต้องการ ความต้องการใช้ครูกับสาขาครูที่ผลิตได้ไม่สอดคล้องกัน บางสาขาขาดครู บางสาขาครูเกินความต้องการ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาครูต้องสอนในสาขาที่ตนไม่ได้เรียนรู้อีก คุณวุฒิไม่เพียงพอ อีกทั้งครูยังต้องทำงานบริหารและงานอื่น ๆ ทำให้ไม่มีเวลาเตรียมการสอนจึงสอนได้ไม่เต็มที่

จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ที่เน้นวิธีสอนของครูแบบออกคำสั่งให้ผู้เรียนเชื่อฟังและจดจำในสิ่งที่ครูบอกเพื่อสอบเท่านั้น จึงทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ ความคิดและคุณธรรม จึงเป็นผลให้สังคมไทยมีปัญหาต่าง ๆ จนทำให้นักคิดและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้พยายามปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพครูด้วยมาตรการต่าง ๆ อันได้แก่ การปฏิรูปการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อการให้การศึกษาเป็นเลิศ โดยโรงเรียนมีคุณภาพ การเรียนมีคุณภาพ และผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานสูงในระดับสากล ภายในปี พ.ศ. 2550 โดยให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการปฏิรูปการศึกษามุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้จะต้องทำการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา โดยเริ่มจากห้องเรียนแต่ละห้องโรงเรียนแต่ละแห่งในแต่ละพื้นที่จนกลายเป็นการเปลี่ยนแปลงการศึกษาทั้งระบบครอบคลุมทั้งประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 5-6) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 81 สรุปได้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชน

จัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายทางการศึกษาระดับแรกของประเทศ เพื่อปฏิรูปการศึกษาของชาติ ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับผู้เรียน ดังมาตรา 22 ที่ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” และได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งระบบให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ตลอดจนส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน (สกส., 2542, หน้า 12)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติตระหนักถึงความสำคัญของครูอาจารย์ที่ถือเป็นพลังสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาจึงได้ดำเนินการสืบค้นสรรพหาคูดี ครูเก่งที่อุทิศความรู้ความสามารถให้แก่การศึกษาของชาติจนมีผลงานเป็นที่ยอมรับ ให้เป็นครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ และครูภูมิปัญญาไทย เพื่อเป็นการยกย่อง เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู ส่งผลให้ครูเกิดความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาด้วยการปฏิรูปการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนรูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สกส., 2544) และในหมวด 6 ซึ่งให้ความสำคัญกับมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีการจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือ สมศ. จัดทำมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐาน (สกส., 2542, หน้า 24-26) สอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2544) ที่มีพันธสัญญาว่า มุ่งมั่นปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กไทย มุ่งเน้นให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อันมีคุณลักษณะเด่น 3 ประการ คือ เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นคนเก่ง มีความรู้ ความสามารถและมีศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งความมุ่งมั่นนี้เป็นเป้าหมายที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา คือ ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ เก่ง ดี มีสุข เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกระบวนการเรียนรู้เช่นที่ผ่านมาได้รับการแก้ไข ปรับปรุง สร้างสรรค์และพัฒนาให้มีคุณภาพ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าในเรื่อง พฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังคมศึกษาจังหวัดชลบุรี ซึ่งผลการวิจัยนี้จะได้เป็นข้อมูลแก่ครูสังคมศึกษาในการประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการสอนสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี ใน 9 ด้าน ได้แก่

1.1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 การแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ และวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

1.3 การจัดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ความสนใจ ความถนัด ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

1.4 การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง

1.5 การมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด วิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม และทักษะกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน

1.6 การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง บุคคล องค์กร สถาบันในท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

1.7 การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้วยการประเมินผลตามสภาพจริง

1.8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

1.9 การประชาสัมพันธ์รูปแบบการสอนของสถานศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษาและสาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี ที่มีประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษาต่างกัน มีระดับพฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาแตกต่างกัน

2. ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี ที่จบสาขาวิชาเอกต่างกันมีระดับพฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังกัดมศึกษาจังหวัดชลบุรีในครั้งนี้ จะทำให้ได้ประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นข้อมูลให้ทราบถึงพฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังกัดมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ในการเป็นแนวทางให้แก่ครูผู้สอนวิชาสังกัดมศึกษา ได้สำรวจ ปรับปรุงตนเองในด้านต่าง ๆ ที่ยังบกพร่องและพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
2. ทำให้ครูผู้สอนวิชาสังกัดมศึกษา ผู้บริหาร สถาบันการศึกษา และสถาบันผลิตครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนวิชาสังกัดมศึกษา ในการสนับสนุน ส่งเสริม พิจารณาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร และพัฒนาการผลิตบัณฑิตครูให้มีคุณลักษณะที่ดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. พฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูผู้สอนวิชาสังกัดมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี ได้ดำเนินการสอนใน 9 ด้านหรือไม่ และถ้าได้ดำเนินการมีพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับใด
2. พฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูผู้สอนวิชาสังกัดมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนสังกัดมศึกษาและสาขาวิชาเอกที่จบการศึกษาแตกต่างกันหรือไม่

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้หลักการและแนวคิดตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กำหนดเป็นพฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังกัดมศึกษาจังหวัดชลบุรี ใน 9 ด้าน และเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังกัดมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามประสบการณ์ในการสอนสังกัดมศึกษา และสาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา ดังมีกรอบความคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ตัวแปรต้น

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษา

- ประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษาน้อย
- ประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษามาก

สาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา

- สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา
- สาขาวิชาเอกอื่นที่ไม่ใช่วิชาเอกสังคมศึกษา

1. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้และวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
3. การจัดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ความสนใจ ความถนัด ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
4. การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง
5. การมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม และทักษะกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน
6. การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง บุคคล องค์กร สถาบันในท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
7. การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้วยการประเมินผลตามสภาพจริง
8. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
9. การประชาสัมพันธ์รูปแบบการสอนของสถานศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะขอบเขตดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหาประกอบด้วย

- 1.1 พฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี ใน 9 ด้าน ดังนี้
 - 1.1.1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.1.2 การแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ และวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
 - 1.1.3 การจัดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ความสนใจ ความถนัด ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
 - 1.1.4 การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง
 - 1.1.5 การมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด วิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม และทักษะกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน
 - 1.1.6 การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง บุคคล องค์กร สถาบันในท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
 - 1.1.7 การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้วยการประเมินผลตามสภาพจริง
 - 1.1.8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
 - 1.1.9 การประชาสัมพันธ์รูปแบบการสอนของสถานศึกษา

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จาก 5 สหวิทยาเขต จำนวน 32 โรงเรียน รวม 275 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ซึ่งได้มาจากการใช้สูตรคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane, 1967, pp. 886-887) โดยให้มี

ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มได้ที่ระดับ .05 หรือ ร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 87) ได้กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาทั้ง 5 สาขาเขต จำนวน 18 โรงเรียน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 163 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตาม

3.1.1 ประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษา ได้แก่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในหน้าที่ทางการสอนของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยหาค่าเฉลี่ยระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1.1.1 ประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษาน้อย

3.1.1.2 ประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษามาก

3.1.2 สาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1.2.1 สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา

3.1.2.2 สาขาวิชาเอกอื่นที่ไม่ใช่วิชาเอกสังคมศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี ใน 9 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการสอนของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี ในอันที่จะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังคมศึกษา ใน 9 ด้าน ซึ่งบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1. เป็นข้อมูลให้ทราบถึงพฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี
2. เป็นแนวทางสำหรับครูสังคมศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ ในการสำรวจปรับปรุงตนเองในด้านต่าง ๆ ที่ยังบกพร่องและพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ เพื่อการสอนสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารศึกษานิเทศก์ สถานศึกษา และสถาบันผลิตครู

ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในการสนับสนุน ส่งเสริม
พิจารณาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร และพัฒนาการผลิตบัณฑิตครูให้มีคุณลักษณะที่ดี

4. เป็นแนวทางครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน
การจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ได้อย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

5. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ครูสังคมศึกษา หมายถึง ข้าราชการครู หรือบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอน
วิชาสังคมศึกษา ในปีการศึกษา 2544 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี

2. พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง แบบแผน การกระทำ หรือการแสดงออกเป็น
ประจำ หรือเป็นนิสัยโดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา โดยการจ้ด
การเรียนการสอนและกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา
ของวิชา ความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังและ
ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะการคิด การตัดสินใจ และปฏิบัติงานพื้นฐานของ
ความถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม ตลอดจนพัฒนาตนเองให้สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่
เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวัดได้โดยการใช้แบบสอบถาม

3. การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การปรับเปลี่ยน การจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษา
ที่ดี มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน สามารถผลิตคนที่มีคุณภาพ และเป็นการศึกษาที่สอดคล้องเหมาะสม
กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นคนเก่ง มีความรู้
ความสามารถและมีศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

4. พฤติกรรมการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูสังคมศึกษา
หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
ของครูสังคมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องกับ
แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550 พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 9 ด้าน ดังนี้

4.1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดเนื้อหาและ
กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จใน

การแสวงหาความรู้ตามสภาพความแตกต่างของบุคคล ด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเองจนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4.2 การแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้และวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำและรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจัยอย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลและผลจากงานวิจัยมาแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสังคมศึกษา และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

4.3 การจัดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ความสนใจ ความถนัด ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอนหรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุ วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เป็นการใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยมีภาระวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ทำการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้เต็มตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

4.4 การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับสภาพชุมชน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการคิดค้นผลิต เลือกใช้ ปรับปรุง วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

4.5 การมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด วิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม และทักษะกระบวนการ ในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในการให้ผู้เรียนตระหนักถึงความรู้สึกของตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลตัดสินใจเลือกได้อย่างถูกต้อง รู้จักจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ตระหนักในตนเอง รับรู้ในอารมณ์ของผู้อื่น และมีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

4.6 การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง บุคคล องค์กร สถาบันในท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาปัญหา หรือความจำเป็นในการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียน และการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวรเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครู อีกแบบหนึ่งที่จะนำเอาวิกฤตต่าง ๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา โดยครูมีมุมมองหลายแง่มุมในทางบวก ถ้ามองปัญหาและค้นปัญหาไป

ในการกำหนดกิจกรรมเพื่อนำสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียน โดยผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

4.7 การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้วยการประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และครูนำเสนอผลการพัฒนาผู้เรียนในเรื่อง ปัญหาความต้องการและเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน เทคนิค วิธีการ หรือ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้น ๆ ตลอดจนผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

4.8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพ การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรม ที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

4.9 การประชาสัมพันธ์รูปแบบการสอนของสถานศึกษา หมายถึง การสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลาย มีการศึกษาค้นคว้า เพื่อการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรายวิชาสังคมศึกษา

5. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี ทั้งนี้ ไม่รวมโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาพิเศษ

6. ประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษา ได้แก่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในหน้าที่ทางการสอนของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยหากค่าเฉลี่ยระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำการสอนโดยในงานวิจัยนี้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18 ปี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

6.1 ประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษาน้อย หมายถึง ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา คำนวณ 18 ปีของครูทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถาม

6.2 ประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษามาก หมายถึง ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปของครูที่ตอบแบบสอบถาม

7. สาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา หมายถึง สาขาวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามัธยมศึกษา หรือหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตหรือตามหลักสูตรอื่น ๆ ได้แก่

7.1 สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่จบการศึกษา

สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา

7.2 สาขาวิชาเอกอื่นที่ไม่ใช่วิชาเอกสังคมศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา
ที่จบการศึกษาสาขาวิชาเอกอื่นที่ไม่ใช่วิชาสังคมศึกษา

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University